

De overheid wil gokkers, rokers en drinkers bekeren, maar schiet zichzelf in de voet

Posted on 12 augustus 2025 by Menno Tamminga

Roken, gokken, alcohol, zoete drankjes en vet eten.

Wie kan zeggen dat hij zonder zonde is? Wie heeft steeds de verleiding kunnen weerstaan om ervan te snoepen? Te proeven. Te genieten. De alcoholreclamemakers hebben het genieten zelfs overgenomen (maar drink met mate).

Maar ho, ho, dat gaat zomaar niet met onze slechte gewoontes en verslavingen. Ze zijn de kerk en overheid al decennia, soms eeuwen, een doorn in het oog. Voor verslavingen is dat te billijken. Verslavingen zijn funest voor de betrokkenen. De deskundigen in de volksgezondheid, op zich al een van de grootste uitgavenposten van de overheid, moeten het maar zien op te lossen.

Strenger straffen

Om onze slechte gewoontes en verslavingen af te leren, voert de overheid een bestraffend beleid. Een als dat niet (genoeg) helpt...? Strenger straffen.

Achtereenvolgende regeringen hebben zich onder invloed van politiek religieus-puriteins gedachtengoed, de ideologie van de 'maakbare mens' én vanwege financiële motieven een moderne bekeringspolitiek eigen gemaakt. Hier en daar is de hand van de toenmalige regeringspartij ChristenUnie zichtbaar. Wij zijn allen zondaren, u kunt uw zonden afrekenen bij de kassa.

De Rutte-kabinetten verhoogden de accijnzen op tabak drie maal. Per saldo moesten ook zo'n 5.600 verkooppunten van tabak (met name in supermarkten) sluiten. Het kabinet-Schoof verhoogde de kansspelbelasting voor gokbedrijven, in gokhallen, casino's en online. Verder moeten zij gokkers beter beschermen tegen hoge verliezen.

Maar... de bekeringspolitiek werkt niet meer.

Voor 42 euro, soms iets minder, boek je een busreis naar Luxemburg om daar sigaretten en drank te kopen. Of je rijdt zelf de grens over. In Duitsland, België en Luxemburg zijn de accijnzen aanmerkelijk lager. Hamsteren maar. Je mag 800 sigaretten en een kilo shag legaal invoeren.

Op het eerste gezicht is er niks nieuws onder de zon. In de jaren vijftig van de vorige eeuw raakten in Duitsland de zogeheten *Butterfahrten* in zwang. Een boottochtje tot buiten de territoriale wateren, belastingvrij boter en *Schnapps* inkopen en terug naar de wal. Duitsers gingen zelfs op *Butterfahrt* naar Venlo. Nederland voerde een lage lonen politiek om exporterende bedrijven een kostenvoordeel te geven en hield óók de prijzen van boodschappen laag. Dat waren nog eens tijden.

Niks nieuws dus in de bus naar Luxemburg? Toch wel.

Averechts effect

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, het RIVM, bracht twee maanden geleden verslag uit van de gevolgen van de laatste accijnsverhoging (45 procent op

shag!) per 1 april 2024. De verhoging viel zo hoog uit omdat de Tweede Kamer het voorstel van het kabinet had verdubbeld: een 'normbedrag' van 11,20 euro voor een pakje merksigaretten en 24,60 euro per pakje merkshag.

Desondanks valt het aantal ontmoedigde rokers tegen (7 procent is gestopt), terwijl nu 60 procent van de rokertjes in het buitenland worden gekocht. Dat was in 2020 30 procent. Favoriete landen: België en Duitsland.

Het doel van de bevordering van de volksgezondheid is afgestompt, het effect op de beoogde groei van de opbrengsten voor de overheid is zelfs averechts.

Het straffen van roken staat niet op zich.

Ook gokken kan verslavend zijn en is in elk geval een slechte eigenschap. De politiek volgt op de gokmarkt een zigzagkoers. In 2021 is de markt geliberaliseerd. Dat was onontkoombaar na pressie uit Brussel en de concurrentie van illegaal online gokken. Dan liever liberaliseren en er geld aan verdienen als overheid, was het idee.

Online gokken bleek een groot succes. Te groot, vond het kabinet RutteVier. Men besloot de gokverslaving terug te dringen. Spelers kregen meer bescherming (ten koste van het rendement van legale gokbedrijven) en de kansspelbelasting wordt in twee stappen verhoogd. Per eind 2024 en volgend jaar. Ook deze actie neemt een hap uit de winst van de gokbedrijven.

Tweemaal mislukt

Dat kunnen de gokbedrijven deels afwentelen op de gokkers. Maar ze moeten óók oppassen dat ze gokkers niet verjagen naar het illegale circuit. De overheid dacht met de verhoging 100 miljoen euro extra belasting te innen. De Kansspelautoriteit die de gokmarkt reguleert concludeerde vorige week: 'Hoewel het belastingpercentage is verhoogd, vallen de belastinginkomsten in 2025 waarschijnlijk naar schatting toch 40 miljoen euro (5 procent) lager uit dan in 2024.'

De overheid schiet zichzelf echter niet eenmaal, maar zelfs tweemaal in eigen voet. Door de belastingverhoging kampt staatsbedrijf Holland Casino met een existentieel probleem. Hoe lang is de continuïteit nog verzekerd? Teken aan de wand: de Belastingdienst is akkoord met uitstel van de betaling van de belastingschuld van

Holland Casino uit de coronatijd van 156 miljoen euro (eind 2024). Het staatsbedrijf mag er zeven jaar over doen in plaats van vijf.

Hypocrisie

De hypocrisie van de overheid om rokers en gokkers op het goede pad te brengen én om er ook extra aan te verdienen, is mislukt. Buitenlandse alcohol- en tabaksverkopers zijn spekkopers, het illegale gokcircuit wrijft zich in de handen. Met bestraffend beleid, zoals de tweede verhoging van de kansspelbelasting, nekt de overheid mogelijk zijn eigen Holland Casino.

Tel uit je verlies. Puriteinse politiek blijkt contraproductief. De maakbaarheid van de mens blijkt beperkt. De zondaar zit in ieder van ons. De overheid speelt zedenmeester, maar Nederland is niet meer het Nederland van de jaren vijftig en van *Butterfahrten*. De burger kiest zelf, met dank aan open grenzen en internet.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [**Doet u mee?**](#) Hartelijk dank!